

«Дазвольце мне гаварыць з вамі на мове маёй маці»

Памяці Ядвігі Грыгаровіч.
Піша яе аспірант **Раман Абрамчук**.

Адпяванне, арган Чырвонага касцёла, безліч людзей. Сярод іх — былыя студэнты, аспіранты — тыя, хто бачыў у Ядвізе Дамінікаўне больш, чым Галоўнага Адміністратара дзяржаўнай навучальнай установы.

Паступаў ва ўнівер з падсвядомым жаданнем творчасці. І атмасфера творчасці адкрылася мне праз драбніцу: малюнкi і вершы, вывешаныя якімсьці студэнтам на дошцы аб'яваў, выпадкова сустрэтыя Вераніка Круглова (Kriwi) і Піт Паўлаў (NRM), гукі дуды з універсітэцкіх аўдыторый (у «Кульку» вучыліся музыкі кожнага другога мінскага гурта, ад «Ленрыконсаў» да «Старога Ольсы»). Потым зразумеў, што гэтая атмасфера была нейкім нябачным чынам звязаная з той, хто кіраваў нашым «Кульком» (дарэчы, Ядвіга Дамінікаўна вельмі не любіла гэтай назвы, так блізкай усім, хто скончыў гэтую ўстанову).

Рэктарку на перных курсах бачыў толькі на кніжках імянездзіўляльнага яна (рэктарка!) можа проста падвесці да групкі студэнтаў і іхна гаварыць. Або памятаю, як яна адказвала на пытанні студэнцкай аўдыторыі (такое рэгулярна практысавалася ва ўніверы) — пры гэтым нумераваць на праблемнае пытанне разам з першым і другім варыянтам.

Але вось і першыя сустрэчы: я — у складзе гістарычна-грамаўчана таварыства «Отин». Ядвіга Дамінікаўна — у ролі «лаху» над «неблагодзежным» студэнцтвам.

Яе муж — колішні старшыня КДБ. Ёна давала магчымасць Ядвізе Дамінікаўне не толькі дапамагаць нам, аматарам беларунчыны, але і не выключаць студэнтаў з універсітэта за ўдзел у мітынгах...

Кажуць, на просьбу кіраўніка дзяржавы «гаворыць з ім на нормальныму», Ядвіга Дамінікаўна

Яе муж — колішні старшыня КДБ. Гэта давала Ядвізе Дамінікаўне магчымасць дапамагаць «палітычна нядобранадзейным».

адказала: «Дазвольце мне гаварыць з вамі на мове маёй маці»...

Аднойчы ў адной падлічальніцы я наваўся на лекара, які натрабаваў ад мяне гаварыць на-расейску, прычым у грубай форме. Давялося напісаць скаргу. У выніку той лекар знайшоў мяне, маю адыма-матэр (адойн супрацоўнік універсітэта ў кабінете ветэрам сава насам дзюга пераконваў мяне «адчыніць скаргу» дзеля майго ж афары). Урэшце знайшла доктар — накіраваўся на прыём да рэктаркі. Я перыла блукаў — калі вяртаць, — чысальны «разборак» — на тэрыторыіным «арызон» — Рэктарка — «напавяжыце»

на рэктарка.

Мяне сама падыходзіць і ..эмцайіна дзякуе за тое, што я зрабіў усё так, як зрабіў.

Потым было шмат чаго: парады з дысертацыяй (хоць усе бачылі, наколькі цяжка ёй, хворай на рак, працягваць працаваць), дапамога ўладкавацца на працу...

Але апагеем майго здзіўлення была размова пра... грошы. Наше таварыства атрымала вялікі дзяржаўны грант. У шалёных галовах студэнтаў нарадзілася ідэя збудаваць Ладзю Роспачы — сапраўдны драўляны човен з ветразем на ўзор т.зв. «Тураўскай ладзі». Самі ледзь верылі ў сваю ідэю. Рэктарка адказвае: «Я заўжды падтрымлівала і буду падтрымліваць вашы ідэі. Закажаць будаўнічае дрэва з Мікашэвічаў? Так, рабіце». Яна умела стварыць атмасферу творчасці, рамантыкі.

Не раз чуў, як наракалі на Грыгаровіч, вінавацілі, выкрывалі, прычым даволі паважаныя людзі... У жыцці, мусіць, бываюць розныя сітуацыі. Але галоўнае не гэта. Галоўнае — стрыжань чалавека.

У канцы ўжо не хавала сваіх поглядаў. Адкрыта размаўляла пра паслянежанскі «дурдом»...

Калі Ядвіга Дамінікаўна сышла з пасады рэктаркі, усё пачало змяняцца ва ўніверсітэце. Усё стала сунейным.

А студэнты Грыгаровіч спачыла на Бабруйшчыне, калі ўскі Бярэзіны. Вярнулася туды, адкуль начыпала свой шлях.

ФОТО: А. ПЕДІА. NET